

RAPPORT 2012:37

DJURÖ KYRKA

Antikvarisk medverkan vid invändigt måleri i Djurö kyrka,
Djurö socken, Värmdö kommun, Uppland.

Albin Uller

Djurö kyrka

Antikvarisk medverkan vid invändigt måleri i Djurö kyrka, Djurö socken, Värmdö kommun, Uppland.

Rapport 2012:37

Albin Uller

Rapporten finns i PDF-format på adressen
www.stockholmslansmuseum.se

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum
Foto: Albin Uller
Omslagsbild: Bildnr Lp 201200760
Redaktionell bearbetning: Göran Werthwein
Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133
Nacka 2013

Innehåll

Administrativa uppgifter	6
Sammanfattning av utförda åtgärder	7
Byggnadshistorik med relevans för ärendet	7
Utförda åtgärder	7
Avvikelse från arbetshandlingar	15
Iakttagelser under målningsarbetet	15
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	15
Övriga handlingar med relevans för ärendet	15
Bilaga	16

Administrativa uppgifter

Objekt: Djurö kyrka
Socken: Djurö
Kommun: Värmdö
Landskap: Uppland
Arbetshandlingar: L-A Måleri AB
Länsstyrelsens beslut: dnr 433-10-15803
Byggherre/beställare: Djurö, Möja och Nämndö församling
Entreprenör: L-A Måleri AB
Antikvarisk medverkan: Stockholms läns museum genom Albin Uller
Byggnadstid: 2012-09 – 2012-11
Antikvarisk slutbesiktning: 2012-11-01

Sammanfattning av utförda åtgärder

Djurö kyrkas invändiga takytor har målats om och till viss del rekonstruerats. Fönsterfoder och fönsterbänkar samt innerfönstrens bågar har målats lika befintligt.

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Djurö kyrka uppfördes på initiativ av rådman Joseph Månson, Stockholm och bekostades av densamme. Vid hans död 1682 var kyrkan ännu inte färdigställd och arbetet avslutades av sonen, kapten Erich Furugren (ca 1651–1690). Efter sina föräldrar namngav Furugren kapellet S:te Josephae Mariae Kiörkia och det invigdes av magister Ericus Noraeus, kyrkoherde i Värmdö pastorat, den 10:e söndagen efter trefaldighet, den 12 augusti, 1683. Djurö kyrka bevarar flera av sina ursprungliga särdrag och är Stockholms äldsta bevarade skärgårdskyrka. På 1930-talet omgestaltades interiören under arkitekt Erik Fants ledning.

Innerväggar och tak är sedan 1933 täckta med masonit. Väggarna är målade i ljusgrönt och taket i vitt. Den branta takresningen ger utrymme åt en kupolliknande upphöjning av innertaket. Över kyrkorummets mitt höjer sig en plan, kvadratisk kupol från 1600-talets slut, målad i blått, grått och gulrött med lagerkransar och veckat draperi kring ljuskronans fäste. Vid 1881 års renovering täcktes kupolen med bräder, men under 1900-talet har den åter tagits fram. En låg, kvadratisk förhöjning även i vapenhusets tak är prydd med målade molnig himmel. Inredningen är hållen i ljust och mörkt grönt med sparsam förgyllning.

Stor ”restaurering” 1881 på initiativ av församlingens komminister E Plengier, som även delvis bekostade denna omfattande förändring. Väggar och tak täcks med smal pärlspontpanel. Även kupolen täcks så att innertaket blir plant. Vapenhuset i söder, från vilken ursprungligen en dörr ledde in i långhuset, öppnades vid 1800-talets slut helt mot kyrkan och en brädvägg byggdes strax innanför södra ingången. 1912 avlägsnades kupolens brädbeklädnad och predikstolens ljudtak och oljemålningarna återställdes.

1933 genomfördes en restaurering under ledning av arkitekt Erik Fant för att fira kyrkans 250-årsjubileum. Innerväggar och tak kläs med kryssfanan respektive masonit. Ursprungsfärgen på altaruppsatsen tas fram, bänkarna förses med rektangulära gavlar och 1800-talets altarring byts ut mot en äldre stil. Interiören får ny färgsättning i grönt som funnits under en tidigare period.

Utförda åtgärder

Stora kyrksalen

En färgundersökning visade att kyrksalens vitmålade böjda masonitskivor i taket troligtvis ursprungligen var målade med en emulsionsfärg som sedan täckts med

Figur 1.
Kyrksalens välvda tak innan
ommålning. Foto Albin Uller
2012. Lp201200732.

Figur 2.
Kyrksalens välvda tak under
ommålning. Foto Albin Uller
2012. Lp201200744.

Figur 3.
Kyrksalens välvda tak efter
ommålning. Foto Albin Uller
2012. Lp201200770.

en alkydfärg vid senaste ommålningen. Alkydfärgen var nu kraftigt nedmattad och masonitskivorna hade släppt från varandra. Ytorna har återigen målats med emulsionsfärg i samma kulör som det understa lagret, NCS S0502-Y.

Himmelsmålningen i stora kyrksalen var enligt färgundersökningen troligtvis laserad/laverad i kulör mellan NCS S1010-B och S1020B. Målningen bedömdes vara i ett sådant skick att den behövdes målas om. Detta gjordes med emulsionsfärg med samma grundkulör som det välvda taket, S0502-Y, för att sedan laseras med i huvudsak S1010-B och vid behov S1020-B.

Figur 4.
Himmelsmålningen innan
ommålning. Foto Albin Uller
2012. Lp201200723.

Figur 5.
Himmelsmålningen efter
ommålning. Foto Albin Uller 2012.
Lp201200771.

Den kvadratiske kupolen som höjer sig i rummets mitt hade tidigare en dekorativ målning med ram. Målningen fanns dokumenterad på ett fotografi som har tjänat som förlaga vid rekonstruktionen då den tidigare blivit övermålad i en mörkt blå kulör. Samma blå kulör hade även dragits ut en bit över ramen som omger målningen. Den nu rekonstruerade dekorativa målningen är utförd med emulsionsfärg. Ramen som var blåmålad gjordes grå och återfick sin ursprungliga bredd. Kupolens brädinklädning målades vit lika det övriga taket.

Figur 6.
Kupolen innan åtgärd. Foto Albin
Uller 2012. Lp201200726.

Figur 7.
Kupolens rekonstruerade
målning. Foto Albin Uller
2012. Lp201200755.

Vapenhuset

Den dekorativa himmelsmålningen i kyrkans vapenhus bedömdes även den vara i sådant skick att en ommålning och rekonstruktion var nödvändig. Målningen målades med linoljefärg. Bräddtaket i vapenhuset målades med emulsionsfärg lika taket i stora kyrksalen.

Figur 8.
Himmelsmålningen innan
ommålning. Foto Albin Uller
2012. Lp201200728.

Figur 9.
Himmelsmålning efter
rekonstruktion. Foto Albin Uller
2012. Lp201200761.

Figur 10.
Bräddtak i vapenhuset innan
ommålning. Foto Albin Uller 2012.
Lp201200731.

Sakristian

Sakristians tak målades även det med emulsionsfärg.

Fönstersnickerier och innerbågar

Fönstersnickerier och innerbågar var i behov av ommålning. Detta gjordes lika befintligt vad gäller kulör och färgtyp, dvs linoljefärg.

Figur 11.
Sakristians tak efter ommålning.
Foto Albin Uller 2012.
Lp201200767.

Figur 12.
Fönsterfoder innan ommålning.
Foto Albin Uller 2012.
Lp201200729.

Figur 13.
Fönsterfoder under ommålning.
Foto Albin Uller 2012.
Lp201200738.

Figur 14.
Fönsterfoder efter ommålning.
Foto Albin Uller 2012.
Lp201200766.

Avvikelser från arbetshandlingar

Inga avvikelser från arbetshandlingarna gjordes.

Iakttagelser under målningsarbetet

Inga särskilda iakttagelser gjordes under arbetet.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Renoveringen utfördes i enlighet med gällande arbetshandlingar och tillstånd. Renoveringen har utförts med god hänsyn till kyrkans kulturhistoriska värden.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

Färgundersökning utförd av entreprenören inför arbetet bifogas rapporten (se bilaga 1).

Bilaga 1.

Färgundersökning utförd av entreprenören

Stockholm 2012-10-02

Lättare färgundersökning vid Djurö kyrka, Djurö.
Efter att ställning nu har monterats upp så har vi besiktat ytorna lite noggrannare.
Vi har tittat på befintligt underlag och därefter bedömt befintligt material och kulörsättning.

Takyta som är målad vit, generell

Yta verkar enbart vara målad med flera vitaktiga lager.
Ytterst verkar det vara målat med en alkyd som mattats ner ordentligt och inre skick troligtvis emulsionsfärg.
Kulör är lite åt det tonade hållet mot S0502-Y.
Vårt förslag är att vi målar med CEO Matt Lasol Emulsionsfärg från Engwall & Claesson kulör S0502-Y.

Takyta som är målad som himmel i kyrksal

Bottenkulör vit enligt ovan.
Himmel är troligtvis laserad/laverad med lösningsbaserad lasyr eller utspädd alkydfärg.
Kulör ligger mellan S1010-B / S1020-B
Vårt förslag är att vi målar om med vit Emulsionsfärg lika som övriga tak.
Himmel laseras sen med utspädd emulsionsfärg i huvudsak med S1010-B
och med inslag av lite mörkare S1020-B vid behov.
Vi stämmer av kulören och justerar vid behov så kulören blir lika befintligt.

Takyta som är målad som himmel i södra korsarmen

Målning verkar vara utförd i oljefärg.
Vårt förslag är att vi rengör ytan försiktigt och retuscherar upp skador med oljefärg.

Fönstersnickerier

Yta verkar enbart vara målad med grönaktig kulör på vit originalmålning vid omfattning och bänk.
Kulör uppmätt till närmast NCS S 5010-Y10R, vilket stämmer ganska bra med befintlig kulör.
Det man kan se är att befintlig kulör har gulnat lite, vilket ny kulör även kommer göra och mogna med tiden.
Fönsterbåge verkar enbart vara målad med obruten vit.
Samtliga ytor är enbart målade med linoljaefärg eller oljefärg.
Vårt förslag är att vi målar omfattning och bänk med kulör S5010-Y10R och båge med obruten vit.
Samtliga ytor målas med Lasol Linoljaefärg Blank från Engwall & Claesson.

Takmålning som skall återskapas i kupol vid kyrksal

Som förlaga till målningen har vi tagit del av ett fotografi som vi kommer utgå från.
Allt arbete kommer ske med Emulsionsfärg och med kulörer så nära som möjligt till fotografi.
Idag är yta målad med stark blå kulör som dessutom är utmålade på taket.
Ram till målning markeras med grå kulör på yta som idag är målad blå och som då målas in lite längre.
Gränsdragning för detta arbete bör kontrolleras på plats.

Vi utgår från att vårt förslag enligt ovan verkar stämma med vad ni anser lämpligt för kyrkan.
Om inte så bör vi ha en genomgång på andra alternativa produkter/kulörer då vi har kort tidsplan.
Vårt underarbete har startat upp och vi kommer ganska så snart behöva beställa material.
Arbetet som skall utföras av dekorationsmålare kommer att startas i början av vecka 42.
Kulörsättning som han föreslår till målning i kupol kommer då att visas upp för ett godkännande om ni önskar.
Om ni inte önskar stämma av kulör så kommer vi anpassa kulör så nära befintligt fotografi som möjligt.

Med vänlig hälsning
Tobias Thoor